

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 04.01.1966, sp. zn. 5 Cz 37/65, ECLI:CZ:NS:1966:5.CZ.37.1965.1

Číslo: 45/1966

Právní věta: Pri rozhodovaní o výchove detí rodičov spolu nežijúcich sa súdy majú riadiť vždy záujmom dieťaťa, posudzujúc ho v súlade so záujmom spoločnosti. Je treba, aby si súdy vždy našli bezpečný poklad pre hodnotenie osobných a povahových vlastností rodičov a prostredia, v ktorom rodičia žijú. Musia zistiť, aký majú vzťah rodičia k deťom a ako sa o ne dosiaľ starali. Zistia tiež, ako rodičia žijú, aké mali a majú zamestnanie, z akého prostredia pochádzajú, aký majú pomer k práci a aký postoj prejavujú k nášmu zriadeniu svojím životom a jednaním nielen na pracovisku, ale i vo svojom bydlisku. Schopnosť rodičov k výchove detí nemožno posudzovať len so zreteľom k tomu, kto zapríčinil ich rozchod, ale je treba starostlivo uvážiť, ako sa v dôvodoch rozchodu rodičov prejavuje ich postoj k rodine, deťom a spoločnosti.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 04.01.1966

Spisová značka: 5 Cz 37/65

Číslo rozhodnutí: 45

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Výchova dítěte

Předpisy: 99/1963 Sb. § 6

§ 120 odst. 1

§ 211

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 45/1966 sb. rozh.

Pri rozhodovaní o výchove detí rodičov spolu nežijúcich sa súdy majú riadiť vždy záujmom dieťaťa, posudzujúc ho v súlade so záujmom spoločnosti. Je treba, aby si súdy vždy našli bezpečný poklad pre hodnotenie osobných a povahových vlastností rodičov a prostredia, v ktorom rodičia žijú. Musia zistiť, aký majú vzťah rodičia k deťom a ako sa o ne dosiaľ starali. Zistia tiež, ako rodičia žijú, aké mali a majú zamestnanie, z akého prostredia pochádzajú, aký majú pomer k práci a aký postoj prejavujú k nášmu zriadeniu svojím životom a jednaním nielen na pracovisku, ale i vo svojom bydlisku. Schopnosť rodičov k výchove detí nemožno posudzovať len so zreteľom k tomu, kto zapríčinil ich rozchod, ale je treba starostlivo uvážiť, ako sa v dôvodoch rozchodu rodičov prejavuje ich postoj k rodine, deťom a spoločnosti.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu je zo dňa 4. 1. 1966, [5 Cz 37/65.](#))

Okresný súd v Liptovskom Mikuláši svojím rozsudkom zveril maloletého J. Č. do výchovy otca Ing. J. Č. a matke S. Č. bolo uložené platiť na výživu dieťaťa mesačne čiastkou 280 Kčs. Súd prvého stupňa dospel na základe prevedených zistení k záveru, že lepšie podmienky pre výchovu maloletého po stránke materiálnej a po stránke morálnej sú u otca, a to vzhľadom k jeho zodpovednému postoju k manželstvu, rodine a výchove dieťaťa. Matka, podľa názoru súdu prvého stupňa, nemá zodpovedný postoj k manželstvu a k rodine, napriek tomu, že ju otec dieťaťa niekoľkokrát vyzval, aby odstránila svoje nedostatky a vrátila sa do spoločnej domácnosti, neurobila tak a prehlasovala, že chce byť voľná a že potrebuje slobodu.

Krajský súd v Banskej Bystrici potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o výchove, výživné na maloletého J. Č. zo strany matky znížil na 120 Kčs mesačne. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd druhého stupňa uviedol, že vychádza zo zistenia o tom, že otec má k dispozícii dvojizbový byt s kompletným zariadením, že je učiteľom, takže sú u neho lepšie predpoklady, aby mohol dieťa vo výchove usmerňovať. Je tiež členom KSČ, takže je záruka, že bude dieťa vychovávať v pokrokovom duchu. Matka naproti tomu nemá vlastný byt, býva u svojej tety, je zamestnaná na celodenný úväzok, takže dieťa by sa zdržiavalo u tety, zatiaľ čo otec učí denne v škole maximálne tri hodiny, takže sa výchove dieťaťa môže viac venovať.

Najvyšší súd rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, podanej generálnym prokurátorom, že uvedenými rozsudkami súdov oboch stupňov bol porušený zákon, a tieto rozhodnutia zrušil.

Z odôvodnenia:

Podľa ustanovenia § 6 o. s. p. má súd v konaní postupovať v súčinnosti so všetkými, ktorí sa konania zúčastnia tak, aby bol čo najúplnejšie zistený skutočný stav veci. Rovnako tak § 120 odst. 1 o. s. p. stanoví povinnosť súdu dbať o to, aby skutočný stav veci bol zistený čo najúplnejšie. To isté platí podľa ustanovenia § 211 o. s. p. i pre konanie u odvolacieho súdu. Odvolací súd nie je viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvého stupňa, môže opakovať dokazovanie alebo ho i doplniť, ak nejde o rozsiahlejšie doplnenie a ak je to možno previesť bez prieťahov (§ 213 odst. 2 o. s. p.).

Pri rozhodovaní o výchove detí rodičov spolu nežijúcich sa súdy majú riadiť vždy záujmom dieťaťa, posudzujúc ho v súlade so záujmom spoločnosti. Vychádzajú zo zásady, že obaja rodičia majú právo i povinnosť vychovávať svoje deti. Základným predpokladom správneho rozhodnutia z hľadiska záujmu dieťaťa je dôsledné uplatnenie zásady zisťovania materiálnej pravdy, pričom jej dodržanie vyžaduje súhrnné zhodnotenie všetkých skutočností, ktoré majú význam z hľadiska duševného i telesného rozvoja dieťaťa. Preto je nutné, aby si súdy vždy našli bezpečný podklad pre hodnotenie osobných a povahových vlastností rodičov a prostredia v ktorom žijú. Zistia najmä ako rodičia žijú, aké mali a majú zamestnanie, z akého prostredia pochádzajú, aký majú pomer k práci a aký postoj prejavujú k nášmu zriadeniu svojím životom a jednaním nielen na pracovisku, ale i vo svojom bydlisku. Súdy tiež musia zistiť, aký majú vzťah rodičia k deťom a ako sa o ne dosiaľ starali (porov. smernicu pléna Najvyššieho súdu Pls 2/62).

Schopnosť rodičov k výchove detí nemožno posudzovať len so zreteľom na to, kto z nich zapríčinil ich rozchod, ale je treba starostlivo uvážiť, ako sa v dôvodoch rozchodu rodičov prejavuje ich postoj k rodine, deťom a spoločnosti. Rozhodné skutočnosti zisťuje súd tak v mieste bydliska, ako aj na pracovisku rodičov, a to v spolupráci s národnými výbormi, výbormi žien, občianskymi výbormi, závodnými výbormi ROH, školami, združením rodičov a priateľov školy atď.

Tieto zásady neboli v rozhodnutiach súdov oboch stupňov v tejto veci plne uplatnené.

Súdy sa predovšetkým nezaoberali dôkladnejšie zistením skutočností, dokladajúcich, aký vzťah majú obaja rodičia k dieťaťu a ako sa oň dosiaľ starali. V tomto smere nebol odstránený rozpor medzi tvrdením otca, ktorý uvádzal, že sa o maloletého prevážne staral sám a opačným tvrdením matky dokladaným zpravou ZDŠ v B. Š. Otázkou, ktorý z rodičov sa o maloletého pred odchodom matky zo spoločnej domácnosti prevážne staral a s akým výchovným výsledkom, bolo treba sa dôkladnejšie zaoberať tiež vzhľadom k tomu, že zprávy z bydliska a pracoviska obidvoch rodičov vyznievajú v tom zmysle, že v súčasnej dobe majú obidvaja dobré predpoklady pre zabezpečenie výchovy dieťaťa.

Konanie zostalo neúplné i v zistení pracovného úväzku otca maloletého J. Č. a jeho možnosti venovať sa dieťaťu. Súdy oboch stupňov vychádzali z výpovede otca, že vyučuje na škole maximálne len tri hodiny denne, takže má možnosť dieťaťu sa viac venovať. Naproti tomu z výpovede maloletého J. Č. vyplýva, že zo školy ide do družiny, odkiaľ odchádza asi o 16,30 hod. Taktiež výška zárobku otca nenásvedčuje tak malému učebnému úväzku, i keď sa prihliada k predpokladanej úmernej doby prípravy na vyučovanie. V tomto smere bude treba doplniť zistenie podrobnejším dotazom v škole, kde otec maloletého ako učiteľ pracuje.

Obidva súdy sa tiež nezaoberali potrebným zistením o tom, ako otec po odchode matky zo spoločnej domácnosti zabezpečuje výkon osobnej starostlivosti o maloletého, či tak robí sám, či s pomocou ďalšej osoby a v akom prípade aké sú predpoklady pre výchovu dieťaťa u osôb, ktoré otcovi vo výchove pomáhajú.

Iba po doplnení konania v tomto zmysle a po uvážení výsledkov tohoto dokazovania v súvislosti s dôkazmi už vykonanými a so zreteľom na vyjadrenie prania maloletého zostať vo výchovnom prostredí u otca, bude možno zodpovedne rozhodnúť z hľadiska záujmu dieťaťa o tom, ktorému z rodičov má byť maloletý J. Č. zverený do výchovy.

Pretože súdy oboch stupňov takto dôsledne nepostupovali, porušili tým zákon v ustanovení § 6, § 120 odst. 1, § 132, § 153 odst. 1, § 211 a § 213 o. s. p. v spojení s ustanovením § 31 odst. 2 a § 50 zák. o rod.